

SJÖRÄDDNINGSHANDBOK

2006

INRIKESMINISTERIET
STABEN FÖR GRÄNSBEVAKNINGSVÄSENDET

Gränsbevakningsväsendet
Gräns- och sjöbevakningsskolan
PB 5
02151 Esbo

Nät version och uppdatering:
www.raja.fi/meripelastusopas2006

ISBN 952-491-123-X (pdf. mapp)
952-491-124-8 (pdf. del 1)
952-491-125-6 (pdf. del 2)
952-491-126-4 (pdf. del 3)
952-491-127-2 (pdf. del 4)
952-491-128-0 (pdf. del 5)
952-491-129-9 (pdf. del 6)

1. upplaga 2006

Edita Prima Ab, Helsingfors 2006

INRIKESMINISTERIET
STABEN FÖR
GRÄNSBEVAKNINGSVÄSENDET
Helsingfors

17.9.2005

Gränsbevakningsväsendet är den ledande sjöräddningsmyndigheten i Finland och ansvarar för ordnande av sjöräddningsverksamheten för räddning av människoliv till havs. Detta ansvar inkluderar ledning av den egentliga efterspanings- och räddningsverksamheten och dessutom även planering, utveckling och övervakning av sjöräddningsverksamheten, sammanpassning av myndighets- och frivilligverksamhet samt organisering av utbildnings- och upplysningsverksamhet gällande sjöräddning.

Verksamhets- och ledningsmodellen för gränsbevakningsväsendets sjöräddning grundar sig på nationella förordningar och bestämmelser och dessutom på internationella konventioner och rekommendationer. Vår målsättning är fortlöpande att gränsbevakningsväsendet skall kunna leda alla krävande sjöräddningshändelser och skrida till räddningsåtgärder med egen utrustning i alla förhållanden och alla säkerhetssituationer. Gränsbevakningsväsendets sjöräddningssystem testas i praktiken årligen i närmare 2000 sjöräddningssituationer där ca 3500 människor räddas eller får hjälp.

Vikten av ett fungerande sjöräddningssystem framhävs speciellt i stora flertypsoolyckor där människoliv, miljö och egendom samtidigt är hotade. I dessa fall kan det vara fråga om omedelbar organisering av samarbete mellan flera olika stater, olika ansvarsmyndigheter och frivilliga samt ett kommersiellt räddningsföretag, enligt de krav som situationen ställer. Beredskap för flertypsoolyckor kräver aktiv kontakt med ansvariga aktörer, planering och gemensamma övningar eftersom det är nödvändigt att redan på förhand känna till hurdana förfaringssätt och resurser alla deltagare i ett räddningsuppdrag har. Med tanke på olycksberedskap är det viktigt att gränsbevakningsväsendet förmedlar information om Finlands sjöräddningstjänsts uppbyggnad, resurser och förfaringssätt, till alla som deltar i sjöräddning samt till alla som rör sig till havs.

Med tanke på det ovan nämnda utarbetades inom gränsbevakningsväsendet år 2003 en Sjøräddningsinstruktion avsedd för alla som deltar i sjöräddningsverksamheten och för andra som rör sig till havs. Denna instruktion kompletteras av en Sjøräddningshandbok som nu publiceras och som är avsedd som lärobok för sjöräddningsskolning, som stöd för sjöräddningsledningen och som verktyg för professionella och frivilliga som utför praktiskt arbete inom sjöräddningen. Sjøräddningshandboken lämpar sig också som detaljerad informationskälla för alla aktörer till havs, läroverk inom branschen och intresserade av sjöräddningsverksamhet.

Handboken är strukturerad så, att varje aktör lätt kan hitta material som gäller det egna området och den egna uppgiften. Ledningen som sker på olika nivåer inom sjöräddningsverksamheten, kräver alltid tillämpning av inlärd modeller och funktioner. På grund av mångfalden av sjöräddningssituationer har handboken strukturerats så att de presenterade verksamhetsmodellerna skall vara till nytta i ledningen av så många olika situationer som möjligt och i de praktiska prestationerna.

Chefen för gränsbevakningsväsendet
Viceamiral

Jaakko Smolander

Biträdande chefen för gränsbevakningsväsendet
Generalmajor

Jaakko Kaukanen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT	4
1.1 Sjöräddningstjänsten i Finland	4
1.1.1 Administrativa linjen	4
1.1.2 Den operativa linjen	5
1.2 Gränserna för sjöräddningsansvarsområdet	8
1.3 Samarbetsnivåer	9
1.4 Säkerhetsradiokommunikation	10
1.4.1 Arbetsfördelningen mellan myndigheterna i Finland	10
1.4.2 VHF-kustradionät	11
1.4.3 MF-kustradionät	11
1.4.4 Nödtrafik enligt GMDSS-systemet	11
1.4.5 Fördelarna med nödtrafiken jämfört med rutintrafiken	12
1.4.6 Utnyttjande av myndighetsnätet (VIRVE) i sjöräddningssituationer ...	12
2. LEDAREN FÖR SJÖRÄDDNINGSTJÄNSTEN (SEARCH AND RESCUE CO-ORDINATOR, SC)	4
2.1 Administrativa uppgifter	4
2.2 Operativa uppgifter	5
2.2.1. Säkerställande av verksamheten i den operativa organisationen	5
2.2.2. Arbete i ledningsgruppen	5
2.2.3. Presstjänst och information	6
3. SJÖRÄDDNINGSLEDAREN (SEARCH AND RESCUE MISSION COORDINATOR, SMC)	5
3.1. Uppgifter	5
3.2 Verksamheten i olika farosituationer	6
3.2.1 Mottagande av anmälan	6
3.2.1.1 Nödanmälan	7
3.2.1.2 Anmälan om försvinnande	8
3.2.1.3 Nödraketanmälan	9
3.2.1.4 Sjöräddningstjänstens sjuktransporter	10
3.2.1.5 Övriga sjuktransporter	11

3.2.2	Inledning av efterspanings- och räddningsaktionerna	11
3.2.2.1	Lägesbedömning	11
3.2.2.2	Beslut i stort (BIS)	13
3.2.2.3	Planering av efterspaningen	14
3.2.2.4	Räddningsplanen	16
3.2.3	Alarmering av sjöräddningsenheter	16
3.2.3.1	Uppdragsgivning	16
3.2.3.2	Tillsättande av ledare på olycksplatsen	17
3.2.3.3	Tillsättande av koordinator för flygverksamheten	18
3.3.	Arbete i centralen	18
3.3.1	Centralens bemanning	18
3.3.2	Förstärkning av centralen	19
3.3.2.1	Centralens och stödpersonalens uppgifter i storolycksberedskap	20
3.3.3	Arbetsrutiner	21
3.3.4	Ledningsutrustning	23
3.4	Samarbete	24
3.4.1	Sjöräddningens ledningscentraler	24
3.4.2	Räddningsväsendet	27
3.4.2.1	Nödcentralverket	27
3.4.2.2	Regionala räddningsverk	28
3.4.3	Flygräddningstjänsten	28
3.4.4	Övriga myndigheter	29
3.4.4.1	Polisen	29
3.4.4.2	Sjöfartsverket	29
3.4.4.3	Försvarsmakten	31
3.4.4.4	Social- och hälsovårdsmyndigheterna	31
3.4.4.5	Miljömyndigheterna	31
3.4.4.6	Centralen för undersökning av olyckor	32
3.4.4.7	Tullen	32
3.4.4.8	Meteorologiska institutet	32
3.4.4.9	Havsforskningsinstitutet	32
3.4.5	Frivilligverksamhet	33
3.4.6	Rederier	33
3.4.7	Lagstiftning gällande fartygs- och hamnsäkerhet	34
3.5	Presstjänst och information	34
3.5.1	Sedvanliga sjöolyckor	34
3.5.2	Allvarliga sjöolyckor eller storolyckor	34
3.5.3	Faktorer att beakta i informeringen	35

4. KOORDINATOR FÖR FLYGVERKSAMHETEN (AIRCRAFT CO-ORDINATOR, ACO)	4
4.1 Utnyttjande av en koordinator för flygverksamheten	4
4.2 Uppgifterna för koordinatören för flygverksamheten	5
4.2.1 Upprätthållande av flygsäkerheten	5
4.2.2 Stöd för räddningsverksamheten	5
4.3 Samarbete med sjöräddningsledaren/ledaren på olycksplatsen	5
4.4 Kontroll över lufttrafiken	6
4.5 Flygmetoder / flygverksamhet	7
4.5.1 Search-procedure (organisering av luftfartygen för efterspaning)	7
4.5.2 Rescue VFR-procedure (organisering av lufttrafiken under en räddnings-/evakueringsoperation i väderförhållanden med god sikt)	8
4.5.3 Rescue IFR-procedure (organisering av lufttrafiken under en räddnings-/evakueringsoperation i dåliga väderförhållanden)	9
4.6 Övrigt	10
4.6.1 ACO-procedurformulär (ACO procedure form)	10
4.6.2 Fastställande av förhållandena	10
5. LEDARE PÅ OLYCKSPLOTSEN (ON-SCENE CO-ORDINATOR, OSC)	4
5.1 Uppgifterna för ledaren på olycksplatsen	4
5.2 Uppgiftsbeskrivning för ledaren på olycksplatsen	5
5.3 Utrustning för ledaren på olycksplatsen	5
5.4 Ledningsgrupp på olycksplatsen	6
5.5 Kontakten mellan ledaren på olycksplatsen och sjöräddningsledaren	7
5.6 Syftet och förverkligandet av efterspanings-/räddningsplanen	8
5.6.1 Räddningsplanens skeden och innehåll	8
5.6.2 Räddningsplanens huvuddrag	8
5.6.3 Tumregler för ledaren på olycksplatsen	11

6.	SRU – SJÖRÄDDNINGSENHETEN	5
6.1.	Uppgifter	5
6.1.1.	Sjöräddningsenheten	5
6.1.2.	Förberedelser för uppdraget och avfärd	19
6.1.3.	Ankomst till platsen och dokumentering	20
6.1.4.	Signaltrafik	21
6.2.	Efterspaning	24
6.2.1.	Efterspaning på öppna havet	24
6.2.2.	Efterspaning i skärgården	27
6.2.3.	Efterspaning i mörker	28
6.2.4.	Hjälpmedel i efterspaningen	29
6.2.5.	Tabeller	31
6.2.6.	Upprätthållande av funktionsförmågan	31
6.2.7.	Efterspaning på vintern	32
6.3.	Räddning	37
6.3.1.	Ytbärgning och hur en människa lyfts upp i ett fartyg	37
6.3.2.	Dragande flott och bogsering	42
6.3.3.	Evakuering	50
6.3.4.	Brand och explosion ombord	54
6.3.5.	Oljor och farliga ämnen.	56
6.3.6.	Första hjälpen, Triage och samverkan med sjuktransportenheten	57
6.3.7.	Övriga uppdrag för sjöräddningsenheter	64
6.4.	Arbetssäkerhet	67
6.4.1.	Klädsel	67
6.4.2.	Utrustning	68
6.4.3.	Bemanning	68
6.4.4.	Arbetsmetoder	69
6.4.5.	Överlevnad till havs	69
6.5.	Befälhavaren för sjöräddningsenheten, uppgifter	73
6.5.1.	Planering	73
6.5.2.	Uppgiftsfördelning och upprätthållande av funktionsförmågan	74
6.5.3.	Ledning	75
6.5.4.	Samarbete	77
6.6.	Samarbete mellan luftfartyg och ytenhet	79
6.6.1.	Flygplan	80
6.6.2.	Helikopter	81
6.7.	Nödsignaler	85
	FÖRKORTNINGAR	87